

Avrupa Kamuoyu ve Birlik (TR)

Can Buharalı
Radikal Gazetesi, 8 Ocak 2006.

Avrupa kamuoyu ve birlik*

AB adaylarına Avrupa ülkelerindeki kamuoyu desteğinde önemli dalgalanmalar olabiliyor. AB üyesi ülke vatandaşlarının birliğe katılımına karşı çıktıkları ülkelerin başında Türkiye var
08.01.2006

CAN BUHARALI

Eurobarometre tarafından aday ülkelere yönelik yapılan kamuoyu araştırmalarının sonucusu geçtiğimiz günlerde açıklandı. Basında da yer alan sonuçlar, geçen altı aylık dönemde Türkiye'nin AB üyeliği konusunda Avrupa kamuoylarının desteğinde azalma olduğunu ortaya koyuyor.

Düzenli yapılan Eurobarometre anketlerine göre Mayıs-Haziran 2005 döneminde AB üyesi ülkeler vatandaşlarının yüzde 35'i Türkiye'nin üyeliğine olumlu bakarken, Ekim-Kasım 2005 döneminde bu oran yüzde 31'e düşmüş. Aslında Türkiye'nin desteği Şubat-Mart 2004 döneminde de yüzde 31. Arada bir yükseliş olmuş, sonra eski düzeye inmiş.

Dahası 2005'in son iki anketini karşılaştırdığımızda, anketin kapsadığı tüm ülkelerin AB üyeliğine destekte azalma olduğu görülüyor. Örneğin Norveç ve İsviçre'nin desteği yüzde 78'den yüzde 77'ye, Romanya ve Ukrayna'nın desteği yüzde 45'ten yüzde 43 ve yüzde 42'ye düşmüş. Yani destekteki azalma genel ve sadece Türkiye'ye yönelik değil.

Dönemin koşulları

Geçen yıllardaki Eurobarometre anketlerinin sonuçları, adaya verilen destekte önemli dalgalanmalar olabildiğini gösteriyor. Örneğin Polonya'ya verilen destek 1998 sonunda yüzde 50 iken 2000 ortalarında yüzde 44'e düşmüş. Buradan anlıyoruz ki, Avrupa kamuoyları büyük ihtimalle yaşadıkları dönemin koşullarından etkileniyorlar ve AB'nin genişlemesine verdikleri destek buna bağlı olarak artıyor veya azalabiliyor. En son örnekte, yani Ekim-Kasım 2005 anketinde olduğu gibi Türkiye de diğer ülkelerle birlikte bu dalgalanmadan nasibini alıyor. Dolayısıyla konuya bu şekilde yaklaştığımızda endişelenecek bir gelişme olmadığı sonucu çıkarılabilir. Oysaki madalyonun bakılması gereken bir yüzü daha var. O da genişlemeye karşıt olanların oranları. Ne yazık ki Avrupa Birliği üyesi ülkeler vatandaşlarının genişlemeye karşı çıktıkları ülkelerin başında Türkiye geliyor. Türkiye'yi de Arnavutluk izliyor. İki ülkenin üyeliğine karşı çıkanların oranını ciddi boyutlara da ulaştırmış durumda. Bu oran son ankette Türkiye için yüzde 55 olurken, Arnavutluk için yüzde 50.

Başka bir deyişle Avrupa Birliği ülkesi vatandaşların yarısı ve fazlası bu iki ülkenin tam üyeliğine olumsuz bakıyor. Bugüne kadar müzakere aşamasına gelen bütün ülkeler sonuçta Avrupa Birliği'ne tam üye oldular. Ne var ki, iş Türkiye'ye gelince farklı bir durumun söz konusu olduğunu teslim etmek gerekiyor. Bu farklılığı yaratan temel unsurlardan biri de Avrupa kamuoyunun Türkiye'ye bakış açısı. İşte Türkiye'nin üyeliğine olumsuz bakanların oranının bu denli yüksek olmasının önemi de burada ortaya çıkıyor. Gerçekten de diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, Avrupa kamuoyunda Türkiye'nin üyeliği daha kötü algılanıyor.

Bugünlere geliş

Eskiden Avrupa Birliği'ni ilgilendiren birçok karar politikacılar tarafından kapalı kapılar ardında alınabiliyordu. AB'nin bugünlere gelebilmesi zaten büyük ölçüde bu sayede oldu. Ancak bu demokrasi eksikliği gittikçe daha çok hissedilmeye ve gittikçe daha fazla göze çarpmaya başladı.

Nitekim 2000 yılında toplanan Avrupa Anayasası'nı hazırlamaya yönelik konvansiyonun ana hedeflerinden biri de bu oldu.

Halklara daha yakın bir Avrupa nasıl yaratılır? Avrupa Anayasası bu soruya da cevap teşkil edecekti. Ancak sonuçta Avrupa Anayasası da bizzat çözmeye çalıştığı güçlüğün kurbanı oldu. Yapılan ilk referandumlarda Anayasa Fransa ve Hollanda'da reddedildi. Kamuoyunun bu artan rolü ve etkisi, genişleme sürecini de yakından ilgilendiriyor. Artık genişlemeye yalnızca hükümetler değil aynı zamanda halklar da karar verecek. Yani, tam üyelik müzakerelerinin tamamlanması Türkiye'nin AB mevzuatını üstlenmesindeki başarıya olduğu kadar AB toplumlarının gönlünü kazanmada elde edeceği başarıya da endeksli olacak. AB vatandaşlarını kazanma denince işin içine 'algılama' ya da 'algılanma' faktörü giriyor. Türkiye bir süredir (en azından 17 Aralık 2004 sürecinden bu yana) aslında camdan bir fanus ve herkes ülkemizde yaşananları olabildiğince şeffaf biçimde görüyor ve izliyor. Bir an için biz de o fanusun dışına çıkabilmeyi başarsak ve bir yerde kendimize dışarıdan bakma olanağı bulsak acaba neler görürdük sorusunu sormalıyız elbette. Belki daha da önemlisi, bizim yaşadığımız ve bir şekilde çözüme kavuşturduğumuza inandığımız sorunların Avrupa kamuoylarında yaralar bıraktığı ve izlerinin o kadar da kolay silinmediği olgusudur.

Pamuk davası ve diğer etkenler

Örneğin Orhan Pamuk davası ne şekilde sonuçlanırsa sonuçlansın, Türkiye'de düşünce özgürlüğü konusunda akıllarda soru işaretleri ve damaklarda buruk bir tat bırakacaktır. Son bir-iki yıl içinde yaşanan benzer örnekleri çoğaltmak mümkündür. Eurobarometre anketlerine yansıyan gidişatta bu 'olumsuz algılamaların' payı bulunmadığını söylemek de, en masum anlatımla saflıktır. Avrupa Birliği sürecinin kaçınılmaz bir özelliği iç kamuoyu ile dış kamuoyu arasındaki yakınsamadır. Başka bir deyişle, iç kamuoyu ile dış kamuoyu bu süreçte gittikçe daha fazla iç içe geçmektedir.

Bu gelişme, AB'nin toplumsal bir proje olmasının doğal bir sonucudur. Nihayetinde, söz konusu olan ortak bir gelecektir. Bu gerçek, ortak geleceklerini inşa eden halkların birbirlerine bakış açılarını etkilemekte ve Avrupa Birliği vatandaşlarının aday ülkedeki gelişmeleri bu gözle değerlendirmelerine yol açmaktadır. Gerçekçi olmak gerekirse üye ülkelerin bir kısmında kamuoyunun Türkiye'ye yaklaşımı birdenbire

değişecek gibi değildir. O bakımdan Türkiye'nin 'olumlu algılanmasını' sağlayacak uzun soluklu çalışmalar yapılması gerekecektir. Türkiye'nin elindeki kısıtlı imkânlar da dikkate alındığında yapılacak çalışmalarda devlet-özel sektör-sivil toplum işbirliğinin önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Kamuoylarının görüşünün olumlu yönde gelişebildiğinin somut örnekleri vardır. Romanya ve Bulgaristan'ın üyeliğine destek 1999 yılında sırasıyla yüzde 34 ve yüzde 36 iken bu destek 2005 yılında yüzde 45 ve yüzde 50'ye kadar çıkmıştır. Sonuçta akıllarını ve kalplerini kazanmaya çalıştığımız kamuoylarını iyi tanımamız ve hassasiyetlerini dikkate almamız durumunda Türkiye'yi AB tam üyeliğine götürecektir. Yolu açmamız mümkün.